

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

Kommunstyrelsen

Undantag från kravet att tillgängliggöra värdefulla dataset avgiftsfritt

Ärendet

I juli 2019 trädde Europaparlamentets och rådets direktiv ((EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019) om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn i kraft. Direktivet har implementerats i Sverige genom lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Lagen syftar till att främja vidareutnyttjande, särskilt i form av öppna data, under förutsättning att krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och att det inte innebär risk för Sveriges säkerhet. I korthet innebär detta att vissa dataset ska tillgängliggöras avgiftsfritt från och med 9 juni 2024. Kommunen har dock möjlighet att besluta om ett tidsbegränsat undantag från kravet om avgiftsfrihet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade på sammanträde 4 oktober 2023 § 160 att föreslå för kommunfullmäktige att tillfälligt undanta ett antal dataset från kravet att tillgängliggöra dessa avgiftsfritt.

Kommunledningskontoret föreslår i enlighet med miljö- och stadsbyggnadsnämndens förslag att undanta ett antal dataset från kravet att tillgängliggöra dessa avgiftsfritt. Syftet med ett tidsbegränsat undantag från avgiftsfrihet är att skapa en rimlig omställningsperiod för att ersätta den befintliga finansieringsmodellen, det vill säga att utreda och hantera effekterna av att göra dataset tillgängliga och avgiftsfria. Syftet är också att invänta mer information och riktlinjer från regeringen och av regeringen utsedda statliga myndigheter.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att undanta följande dataset från kravet att tillgängliggöra dataset avgiftsfritt: Topografiska namn, Adresser, Byggnader, Höjder, Marktäcke, Hydrografi, Ortofoto, Flygbildsinformation, Administrativa gränser och Fastighetsområden. Undantaget ska gälla till och med den 9 februari 2025.

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

Bakgrund

I juli 2019 trädde Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019) om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn i kraft. Syftet med direktivet är att göra offentlig information mer tillgänglig och att främja digital innovation och vidareutnyttjande av data från den offentliga sektorn. Förordningen innebär bland annat att olika aktörer i samhället ska kunna använda offentlig information för att skapa nya produkter och tjänster.

Direktivet har implementerats i Sverige genom lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Lagen syftar till att främja vidareutnyttjande, särskilt i form av öppna data, under förutsättning att krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och att det inte innebär risk för Sveriges säkerhet.

I december 2022 beslutade EU-kommissionen om en genomförandeförordning (EU) 2023/138 av den 21 december 2022. Förordningen innehåller en förteckning över särskilda värdefulla dataset och arrangemangen för offentliggörande och vidareutnyttjande av dessa. Förordningen innebär att vissa i förteckningen angivna värdefulla dataset ska tillgängliggöras avgiftsfritt.

Kommunledningskontorets utredning

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden får i dagsläget intäkter genom att sälja berörda dataset genom kartavtal med externa aktörer. Dessa avtal genererar en intäkt till nämnden och att tillhandahålla datan avgiftsfritt kommer innebära ett stort ekonomiskt bortfall. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden gör bedömningen att intäkterna kommer att minska med cirka 0,5 till 1,0 miljoner kronor från år 2025. I dagsläget finns inte heller någon teknisk lösning för att kunna tillgängliggöra datat på ett kostnadseffektivt sätt. Hur detta ska finansieras och om kommunerna kan få statlig ersättning är i dagsläget fortfarande oklart men det är en nationell fråga som Sveriges kommuner och regioner (SKR) samordnar.

Implementeringstiden av genomförandeförordningen räknas från den 9 februari 2023 och 16 månader framåt, det vill säga till den 9 juni 2024. Enligt 4 kap. 6 § lagen om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data kan en kommun besluta om undantag från kravet på avgiftsfritt tillgängliggörande. Undantaget kan vara under en tidsbegränsad period om högst två år från den dag då genomförandeförordningen trädde i kraft, det vill säga till den 9 februari 2025.

Kommunledningskontorets bedömning

Syftet med ett tidsbegränsat undantag från avgiftsfrihet är att skapa en rimlig omställningsperiod för att ersätta den befintliga finansieringsmodellen, det vill säga att utreda och hantera effekterna av att göra dataset tillgängliga och avgiftsfria. Syftet är också att invänta mer

Kommunledningskontoret
Jonas Vehmonen

information och riktlinjer från regeringen och av regeringen utsedda statliga myndigheter.

Konsekvenser för barn och unga

Ärendet bedöms inte medföra några konsekvenser för barn och unga.

Ekonomiska konsekvenser

Förutsatt att kommunfullmäktige fattar beslut om undantag från kravet att tillgängliggöra dataset avgiftsfritt medför ärendet inte några ekonomiska konsekvenser i nuläget. Beslut om tidsbegränsat undantag innebär att befintliga intäktsavtal troligen inte kommer sägas upp innan februari 2025.

Om kommunfullmäktige inte fattar beslut om undantag kommer miljö- och stadsbyggnadsnämnden behöva tillhandahålla berörda dataset avgiftsfritt från den 9 juni 2024. Detta skulle få ekonomiska konsekvenser eftersom försäljning av dataset i dagsläget är cirka 0,5 till 1,0 miljoner kronor i intäkt för miljö- och stadsbyggnadsnämndens kart- och mätverksamhet. Totalt har nämnden cirka 15 miljoner kronor i intäkter år 2023.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Undantag från kravet att tillgängliggöra värdefulla dataset avgiftsfritt
2. Miljö- och stadsbyggnadsnämndens tjänsteutlåtande, 2023-09-27
3. Miljö- och stadsbyggnadsnämndens beslut, 2023-10-04 § 160

Expedieras
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden